

1.1 4. Ambacht/werk

1.2 4.1 Ambachtsgilden

Een gilde is een privaatrechtelijke organisatie van vak- en bedrijfsgenoten. In 's-Hertogenbosch bestonden ze al in de dertiende eeuw. Het eerste gilde dat een officiële status kreeg was het gilde van de smeden. Aan het hoofd van een ambachtsgilde stonden de dekenen. Deze werden bij het gilde van de goudsmeden echter keurmeesters genoemd. Hun belangrijkste taak was namelijk de controle van de producten. De dekenen werden bijgestaan door een vertegenwoordiging van de leden van het gilde, de gezworenen. De keurmeesters waren belast met de bedrijfscontrole en met de controle van de leden.

De Bossche ambachtsgilden kenden de volgende beroepsgenoten: de leerjongens die bij een meester van het ambacht een bepaalde leertijd (al dan niet tegen betaling) moesten volbrengen. Nadat een leerknapp zijn leertijd met goed gevolg had doorlopen kon hij gezel of knecht worden. Een meester was een volwaardig lid van het gilde en moest in 's-Hertogenbosch aan een aantal voorwaarden voldoen: hij moest poorter van de stad zijn, een vakkundige bekwaamheid hebben, goed bekend staan, een meester- of intredegeld betalen, een bepaalde leeftijd bereikt hebben en in het bezit zijn van een wapenuitrusting. Deze ceremoniële wapenuitrusting moesten de meesters dragen tijdens hun deelname aan de grote stadsprocessie ter ere van Onze Lieve Vrouwe. Na 1629 werd deze laatste voorwaarde afgeschaft.

Ieder gilde had een eigen patroonheilige aan wie ook vaak altaren in de Sint Jan waren gewijd.

De archieven van de ambachtsgilden zijn slechts fragmentarisch bewaard gebleven. Van een aantal gilden zijn registers bewaard gebleven waarin bijvoorbeeld de namen van leerknappen, gezellen en meesters werden bijgehouden. Raadpleeg voor meer informatie de inventarissen van de ambachts- en schuttersgilden in de studiezaal. In deze inventaris kunt u nakijken van welke gilden er registers met namen van leden bewaard zijn gebleven (archieffnummers 115-135)

N.H.L. van den Heuvel schreef een uitvoerige studie over de ambachtsgilden in 's-Hertogenbosch vóór 1629. Het boek staat in de studiezaal.